

ผลของการให้ความรู้ด้านสมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐานผ่านคิวอาร์โค้ดต่อความรู้และความพึงพอใจ
ของผู้สูงอายุ ชุมชนบ้านฉาง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

The Effect of Providing Knowledge on Herbs in Primary Health Care via Quick Response
Code on Knowledge and Satisfaction of the Elderly People in Banchang community,
Mueang district, Pathumthani Province

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพร จิตรัตนพร¹ ดร.ธนวัฒน์ ศรีอมรรัตนกุล,²
อาจารย์ประจำ หลักสูตรการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยปทุมธานี^{1,2}

somporn@ptu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi experimental research design) มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการให้ความรู้ด้านสมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐานผ่านคิวอาร์โค้ด กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุในชุมชนบ้านฉาง ชุมชนบ้านฉาง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เฉพาะผู้ที่มีโทรศัพท์มือถือที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านระบบ 3G, 4G หรือ Wifi ได้ และสามารถอ่านหนังสือออก จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การให้ความรู้ด้านสมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐานผ่านคิวอาร์โค้ด แบบสอบถามความรู้ด้านสมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐาน และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการให้ความรู้ด้านสมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐานผ่านคิวอาร์โค้ด ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (IOC = 0.66-1.00) และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.74 และ 0.79 ตามลำดับ วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ก่อนและหลังการให้ความรู้ด้านสมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐานผ่านคิวอาร์โค้ด โดยใช้สถิติทดสอบที (Paired t-test) วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจ โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า หลังได้รับความรู้ กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้สูงกว่าก่อนได้รับความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : สมุนไพร งานสาธารณสุขมูลฐาน คิวอาร์โค้ด

Abstract

The objectives of this quasi experimental research were to compare the herbal knowledge in primary health care before and after providing herbal knowledge in primary health care through the Quick Response Code (QR code) of the elderly people in Ban Chang Community, Muang District, Pathum Thani Province. The purposive sampling technique was used to recruited 60 elderly people who have a mobile phone that can connect to the Internet via 3G, 4G or Wifi and can read books. The research instruments consisted of the herbal knowledge in primary health care through QR code. Questionnaire on herbal knowledge in primary health care and satisfaction questionnaire were developed by researcher and content validity were approved by the experts (IOC = 0.66-1.00), the reliability of scale were 0.74 and 0.79, respectively. The statistics technique used in data analysis were t-test statistics, mean and standard deviation. The findings revealed that after providing herbal knowledge in primary health care through the QR code, the mean score of knowledge of the experimental group was higher than that obtained before the experiment with

statistical significance. Moreover, their mean score of satisfaction in the design and the content was high level.

Keyword : herbal primary health care Quick Response Code

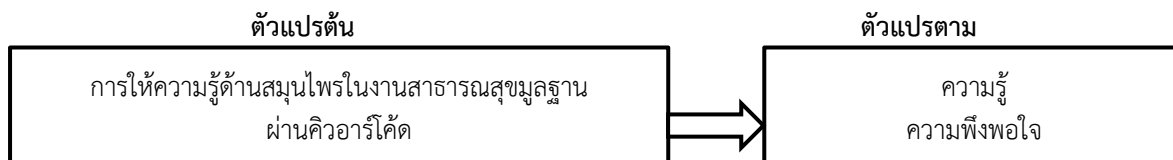
บทนำ

ถึงแม้ว่าสมุนไพรจะมีผลลัพธ์ที่ดีในด้านการรักษาอาการเจ็บป่วยแต่ก็มีข้อห้ามและข้อควรระวัง ซึ่งประชาชนมีความจำเป็นต้องมีความรู้และเข้าใจไปพร้อมๆ กับการใช้สมุนไพรดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่เกิดผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์

ตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาระบุว่า สถาบันอุดมศึกษา ต้องเป็นผู้นำให้กับชุมชน โดยออกมาในรูปของการทำวิจัยเพื่อสร้างเสริมสุขภาพให้แก่ชุมชน มหาวิทยาลัยปทุมธานี เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีหน้าที่ผลิตบัณฑิตสาขาวิชาการแพทย์แผนไทยให้มีคุณภาพ มีภารกิจหลักในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เป็นบัณฑิตที่ตอบสนองความต้องการของสังคม คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงผลของการให้ความรู้ด้านสมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐานผ่านคิวอาร์โค้ดต่อความรู้และความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ชุมชนบ้านฉาง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลที่ได้สามารถนำมาวางแผนในการพัฒนาการให้บริการวิชาการและการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาผลของการให้ความรู้ด้านสมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐานผ่านคิวอาร์โค้ดต่อความรู้และความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ชุมชนบ้านฉาง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบ 1 กลุ่ม วัดก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุในชุมชนบ้านฉาง ตำบลบางหลวง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่าง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive sampling) จำนวน 60 คน เฉพาะผู้ที่มีโทรศัพท์มือถือโดยสามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านระบบ 3G, 4G หรือ Wifi และอ่านหนังสือออก จำนวน 60 คน เก็บข้อมูลในช่วง เดือน พฤษภาคมถึง 2562

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การให้ความรู้ด้านสมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐานผ่านคิวอาร์โค้ด แบบสอบถามความรู้ด้านสมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐาน และแบบสอบถามความพึงพอใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบคะแนนความรู้ด้านสมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐาน ก่อนและหลังการได้รับความรู้ด้านสมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐานผ่านคิวอาร์โค้ด โดยใช้สถิติ Paired T- test

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. หลังการได้รับความรู้ด้านสมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐานผ่านคิวอาร์โค้ด กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้สูงกว่าก่อนได้รับความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .000$) พบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

เนื่องจากเนื้อหาเกี่ยวกับสมุนไพรมานานในงานสาธารณสุขมูลฐาน ที่นำมาใช้นี้ ได้มีการปรับแต่งเนื้อหาและรูปแบบให้สวยงามใน word และนำมาสร้างเป็นกรอบในแต่ละกลุ่มอาการ ซึ่งประกอบไปด้วย ชนิดสมุนไพรมานาน ส่วนที่นำมาใช้ สรรพคุณของสมุนไพรมานาน วิธีใช้สมุนไพรมานาน และข้อควรระวังในการใช้ ทั้งยังมีการเชื่อมเข้าสู่โปรแกรมของคิวอาร์โค้ด ซึ่งทำให้ง่ายต่อการอ่านทำความเข้าใจ สอดคล้องกับขวัญจุฑา คำบรรลือ วิวัฒน์ มีสุวรรณ และพิชญา ภายวงสร้อย. (2560) ที่พบว่า คณะแผนกเปลี่ยนความรู้ของการทำแบบทดสอบหลังการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพของสื่อการสอน คือ ร้อยละ 80

2. ความพึงพอใจต่อการให้ความรู้ด้านสมุนไพรมานานในงานสาธารณสุขมูลฐานผ่านคิวอาร์โค้ดของผู้สูงอายุชุมชนบ้านฉาง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก QR Code เป็นวิธีที่ทันสมัย เป็นประสบการณ์ที่น่าสนใจ และช่วยให้การใช้ชีวิตประจำวันสะดวกสบายมากขึ้น การเข้าถึงข้อมูลของสมุนไพรมานานสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งาน สะดวกและสามารถตรวจสอบข้อมูลต่างๆ ได้ สอดคล้องกับมณฑล รอดจันทร์, อวยไชย อินทรสมบัติ และ ธาณิล ม่วงพูล (2561) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแอปพลิเคชันบนแอนดรอยด์ร่วมกับคิวอาร์โค้ด สำหรับการบันทึกการเข้าเรียนของนักศึกษาวิชาทหารพบว่า กลุ่มเป้าหมายมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัยในครั้งนี้

การประยุกต์ใช้งานเทคโนโลยี QR Code ในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นแค่เพียงการประยุกต์ใช้เนื้อหาบางส่วน ของวิชาเภสัชกรรมไทย งานวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการพัฒนาและจัดทำให้ครอบคลุมในหัวข้ออื่น ๆ เช่น กายบริหารแบบไทยท่าฤๅษีดัดตน การนวดคลายเครียด ฯลฯ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาซ้ำโดยการทดลองนำไปใช้ในกลุ่มเป้าหมายอื่นและออกแบบระเบียบวิธีวิจัยให้เป็นไปตามกระบวนการวิจัยเชิงทดลองเพื่อให้ผลการศึกษาศึกษาสามารถอ้างอิงไปยังกลุ่มประชากรได้และมีการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายต่อโปรแกรมการสอนทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

2. ควรทำวิจัยเพื่อวัดทักษะการใช้สมุนไพรมานานในชีวิตประจำวัน และมีการตรวจสอบการคงอยู่ของความรู้และทักษะซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำไปสู่การพัฒนาโปรแกรมที่เหมาะสมในการเผยแพร่สู่ชุมชนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ขวัญจุฑา คำบรรลือ วิวัฒน์ มีสุวรรณ และพิชญา ภายวงสร้อย. (2560). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับศูนย์รวมรวมสายพันธุ์กล้วย กล้วยเครือพระเกียรติ จังหวัดกำแพงเพชร, วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 19 (1): 184-193.
จักรกฤษณ์ หมั่นวิชา ปุณยณัฐ รุธิรโก กรกมล ชื่นสุวรรณ มะฮูเซ็น ใจสมุทร สารีนา ทะมาแย และประทีป หลีอิ. (2559). การประยุกต์ใช้งานเทคโนโลยี QR Code ในพิพิธภัณฑ์เมืองหาดใหญ่. การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 7. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
มณฑล รอดจันทร์ อวยไชย อินทรสมบัติ และ ธาณิล ม่วงพูล. (2561). การพัฒนาแอปพลิเคชันบนแอนดรอยด์ร่วมกับคิวอาร์โค้ดสำหรับการบันทึกการเข้าเรียนของนักศึกษาวิชาทหาร, วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 5 (1): 88-96.